

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
BARAZA LA MITIHANI
MTIHANI WA UALIMU DARAJA LA A

682

VITENDO VYA KUJIFUNZA HISABATI

Muda: Saa 3.

MAJIBU

Mwaka: 2002

Maelekezo.

1. Karatasi hii ina sehemu **A**, **B** na **C**.
2. Jibu maswali **yote** katika sehemu **A** na maswali **mawili (2)** kutoka kila sehemu **B** na **C**
3. Sehemu **A** ina alama 40, sehemu **B**, na **C** zina alama 30 kila moja.
4. Simu za mkononi **haziruhusiwi** katika chumba cha mtihani.
5. Andika **Namba yako ya Mtihani** katika kila ukurasa wa kijitabu chako cha kujibia.

maktaba.tetea.org

SEHEMU A (Alama 40)

Jibu maswali yote katika sehemu hii.

1. Eleza maana ya kuhesabu kama stadi ya msingi katika elimu ya awali.

Kuhesabu kama stadi ya msingi humaanisha uwezo wa mtoto kutambua idadi ya vitu kwa kuoanisha namba na vitu halisi. Stadi hii humwezesha mtoto kuelewa dhana ya idadi kabla ya kujifunza hesabu ngumu.

Katika elimu ya awali, kuhesabu ni msingi wa kujifunza dhana nyingine za hisabati kama kujumlisha na kutoa. Mtoto anayemudu kuhesabu hujenga uelewa thabiti wa namba.

2. Taja sifa nne za somo zuri la vitendo vya hisabati.

Somo zuri la vitendo vya hisabati linapaswa kuwa na lengo wazi ili mwalimu na mtoto wafahamu wanachojifunza. Lengo husaidia kuelekeza shughuli za somo.

Somo linapaswa kuwa shirikishi kwa kumhusisha mtoto kikamilifu katika shughuli. Ushiriki huongeza uelewa na hamasa ya kujifunza.

Somo linapaswa kutumia vifaa halisi vinavyolingana na umri wa mtoto. Vifaa hivi humsaidia mtoto kujifunza kwa vitendo.

Aidha somo linapaswa kuwa la kuvutia na lenye michezo ili mtoto ajifunze kwa furaha.

3. Bainisha umuhimu wa kutumia vitu vinavyohesabika katika kufundisha namba.

Vitu vinavyohesabika humsaidia mtoto kuhusisha namba na idadi halisi. Mtoto huona uhusiano wa moja kwa moja kati ya namba na vitu.

Matumizi ya vitu vinavyohesabika huongeza uelewa kwa sababu mtoto anashika na kuhesabu mwenyewe. Hii huimarisha kumbukumbu ya dhana ya namba.

4. Eleza dhana ya mpangilio wa vitu kwa watoto wa elimu ya awali.

Mpangilio wa vitu ni uwezo wa mtoto kupanga vitu kwa mfuatano au kwa vigezo maalum kama ukubwa au idadi. Dhana hii humsaidia mtoto kuelewa utaratibu.

Kwa watoto wa elimu ya awali, mpangilio hujenga msingi wa kuelewa mpangilio wa namba na nafasi kama mwanzo na mwisho.

5. Taja sababu mbili za kumfundisha mtoto kuhesabu kwa kutumia michezo.

Michezo humsaidia mtoto kujifunza bila hofu na kwa furaha. Mtoto huona kuhesabu kama sehemu ya kucheza.

Pia michezo huongeza umakini wa mtoto kwa sababu inahusisha harakati na ushindani mdogo unaomvutia mtoto.

6. Eleza tofauti kati ya idadi halisi na alama za namba.

Idadi halisi humaanisha kiasi cha vitu vinavyoonekana na kuhesabika. Mtoto anaweza kuona au kushika idadi halisi.

Alama za namba ni vielelezo vya maandishi vinavyowakilisha idadi halisi. Mtoto hujifunza kuzitambua baada ya kuelewa idadi.

7. Bainisha mchango wa hadithi katika kujifunza hisabati.

Hadithi humsaidia mtoto kuelewa hisabati katika muktadha wa maisha ya kila siku. Mtoto hujifunza dhana bila kuhisi kuwa ni somo gumu.

Pia hadithi huongeza umakini na kumbukumbu ya mtoto kwa sababu ya mfululizo wa matukio unaovutia.

8. Eleza kwa kifupi dhana ya kulinganisha ukubwa wa vitu.

Kulinganisha ukubwa ni uwezo wa mtoto kutambua vitu vikubwa, vidogo, virefu, au vifupi. Dhana hii hujengwa kabla ya kutumia vipimo rasmi.

Kupitia kulinganisha, mtoto hujifunza kutumia hisia zake kuona tofauti za ukubwa.

9. Taja njia mbili za kumsaidia mtoto anayesahau namba.

Mwalimu anaweza kutumia kurudia kwa nyimbo na michezo ya namba ili kuimarisha kumbukumbu ya mtoto.

Pia anaweza kutumia vifaa halisi na picha ili mtoto aone na kukumbuka namba kwa urahisi.

10. Eleza nafasi ya mwalimu katika kukuza stadi za hisabati.

Mwalimu ana jukumu la kuandaa mazingira yanayofaa kujifunzia hisabati. Mazingira mazuri huongeza uelewa wa mtoto.

Pia mwalimu hutoa mwongozo na mrejesho unaomsaidia mtoto kuboresha uelewa wake wa dhana za kihisabati.

SEHEMU B (Alama 30)

Jibu maswali mawili (2) kutoka katika sehemu hii.

11. Eleza hatua za kumfundisha mtoto dhana ya kutoa kwa kutumia vitu halisi.

Hatua ya kwanza ni kumpa mtoto kundi la vitu halisi. Mtoto huanza kwa kuhesabu vitu vyote vilivyopo.

Hatua ya pili ni kuondoa baadhi ya vitu na kumwongoza mtoto kuhesabu vilivyobaki. Hii humsaidia kuelewa kuwa kutoa ni kupunguza idadi.

Hatua ya tatu ni kurudia zoezi mara kadhaa ili mtoto ajiamini na kuelewa dhana kikamilifu.

12.Fafanua umuhimu wa kupanga shughuli za vitendo kulingana na umri wa mtoto.

Kupanga shughuli kulingana na umri humsaidia mtoto kuelewa kwa urahisi bila kuchanganyikiwa. Shughuli zinazolingana na umri huongeza ufanisi wa ujifunzaji.

Pia hupunguza hofu na kuchoka kwa mtoto kwa sababu shughuli hazizidi uwezo wake.

13.Eleza changamoto zinazoweza kujitokeza katika matumizi ya vifaa vya kujifunzia hisabati.

Changamoto mojawapo ni ukosefu wa vifaa vya kutosha kwa wanafunzi wote. Hali hii hupunguza ushiriki wa watoto.

Changamoto nyingine ni matumizi yasiyo sahihi ya vifaa. Suluhisho ni mwalimu kutoa maelekezo sahihi kabla ya kuanza shughuli.

SEHEMU C (Alama 30)

Jibu maswali mawili (2) kutoka katika sehemu hii.

14.Eleza mchango wa michezo ya kikundi katika kufundisha hisabati kwa watoto wa elimu ya awali.

Michezo ya kikundi huongeza ushirikiano na kujifunza kwa pamoja. Watoto hujifunza kupitia kuangalia wenzao.

Pia michezo ya kikundi hujenga stadi za kijamii na kujiamini wakati wa kujifunza hisabati.

15.Fafanua umuhimu wa tathmini ya maendeleo ya mtoto katika hisabati.

Tathmini humsaidia mwalimu kufahamu kiwango cha uelewa wa mtoto. Hii humwezesha kupanga mbinu bora za ufundishaji.

Pia tathmini humsaidia mtoto kupata msaada unaolingana na mahitaji yake.

16.Eleza namna mwalimu anavyoweza kutumia mazingira ya nyumbani katika kufundisha hisabati.

Mwalimu anaweza kuhusisha shughuli za nyumbani kama kuhesabu vyombo au matunda. Hii humsaidia mtoto kuona hisabati katika maisha halisi.

Pia hushirikisha wazazi ili kuendelea kumsaidia mtoto nyumbani kwa mbinu zinazofanana na za shule.